

**Красноградський районний Центр позашкільної освіти
Красноградської районної державної адміністрації
Харківської області**

**«Розпис сучасного фарфорового посуду
елементами трипільської культури»**

**(заняття гуртка народної творчості
для вихованців старшого шкільного віку)**

Підготував:
Шевченко Юрій Васильович,
керівник гуртка
народної творчості
Красноградського районного
Центру позашкільної освіти

Рівень гуртка: основний

Рік навчання: другий

Вік гуртківців: 14-15 років

Форма проведення: заняття

Тип заняття: комбіноване

Методи і засоби: інформаційно-рецептивні, практичні.

Обладнання: набір фарфорового посуду, фотографії творів різних видів декоративно-ужиткового мистецтва з рослинними орнаментами, технічні засоби навчання; матеріали для демонстрації послідовності та техніки виконання роботи.

Матеріали та інструменти: посуд (тарілки, глечики, горнята), фарби для розпису скла, фарфору.

Тема: «Розпис сучасного фарфорового посуду елементами трипільської культури»

Мета: вчити поєднувати елементи етнічності із сучасними стильовими течіями в мистецтві; вправляти в навичках працювати на об'ємних формах, використовуючи різні натиски пензля для передачі об'єму, світлотіней;

розвивати почуття стилю засобами ритму, пропорцій, кольору;

виховувати гордість за родову приналежність до прадавньої культури Трипілья, бажання розвивати та примножувати досвід трипільців сучасними засобами стилізації.

Провідна ідея заняття: розвинути вміння стилізувати елементи трипільської культури засобами графічного зображення.

Хід заняття

I. Організаційний момент

(вітання, перевірка присутніх, призначення чергових, мобілізація уваги гуртківців, налаштування на роботу)

II. Мотивація

Хочете здивувати своїх друзів красивим посудом, який не можна купити в жодному магазині? Можливо ви хочете зробити оригінальний подарунок? Розпис посуду, фарбами розбудить у вас не тільки дизайнера, але ще може стати вашим хобі.

III. Актуалізація опорних знань

- Як ви ставитесь до подарунків, виготовлених власноруч?
- Яке змістовне навантаження несуть образи, символи, елементи розпису побутових речей?
- Які розписи вам відомі?
- Які елементи трипільської культури ми з вами використовували на площинних предметах?

IV. Робота по темі

1. Теоретична частина

Сьогодні елементи національної творчості широко присутні в побуті, одязі, предметах декоративно-прикладного мистецтва. З раннього дитинства вироби народних майстрів природно входять у наше життя. Вишита серветка, глиняна іграшка, розписна шкатулка радують і приваблюють нас. На Україні з давніх-давен виготовляли багато різноманітного посуду: столового, господарського, декоративного. Формують посуд з глини на гончарному крузі, потім висушують, обпалюють у печі. Покривають його частіше коричневою, бежевою, зеленою поливою. Іноді він прикрашається нескладним орнаментом (прямі і хвилясті лінії, крапки, мазки, дуги).

Одним із найбільш ранніх центрів розвитку планети була Трипільська цивілізація. Трипільська кераміка експонується в історичних і художніх музеях, регулярно проводяться всілякі виставки. Однак, на диво, багато українців, навіть люди з вищою освітою і вельми жвавою думкою, про Трипільля взагалі ніколи не чули! І це не дивно – адже в школі ми цього не проходили. Для початку – кілька загальних фактів, за якими надалі можна буде зробити відповідні висновки.

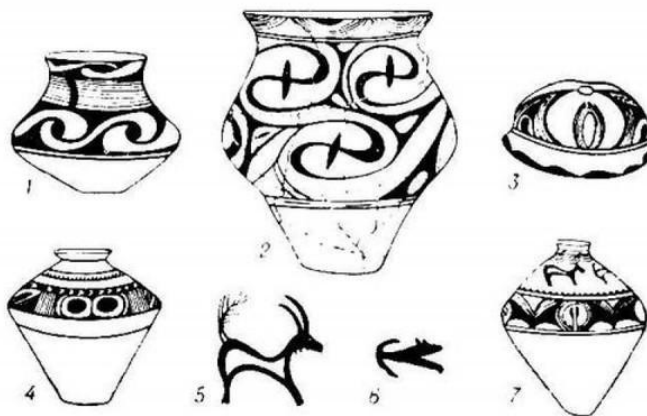
Трипільські писанки

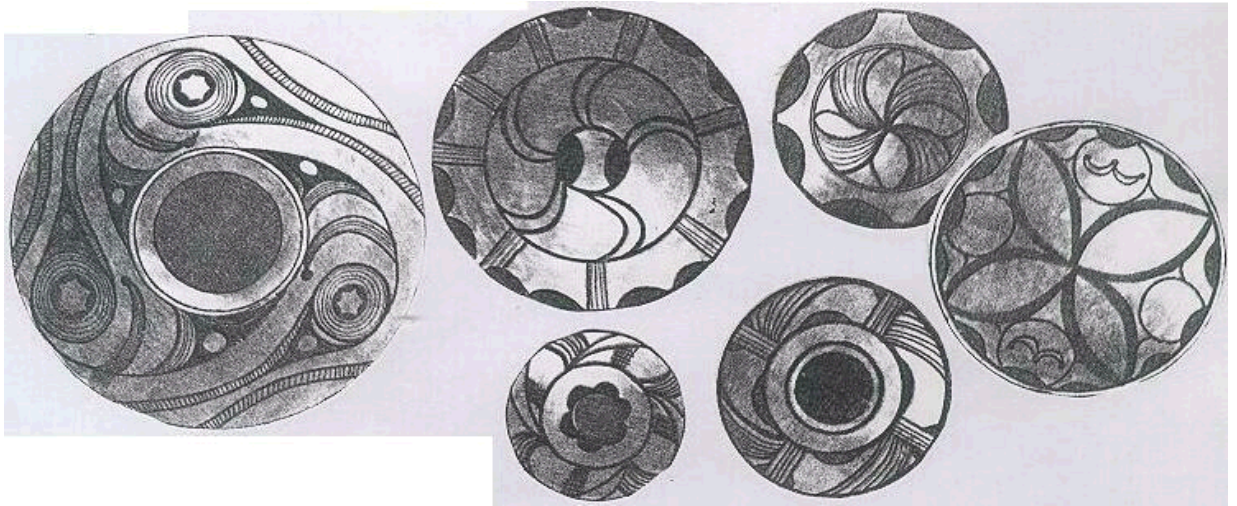
Писанки (гусячі)

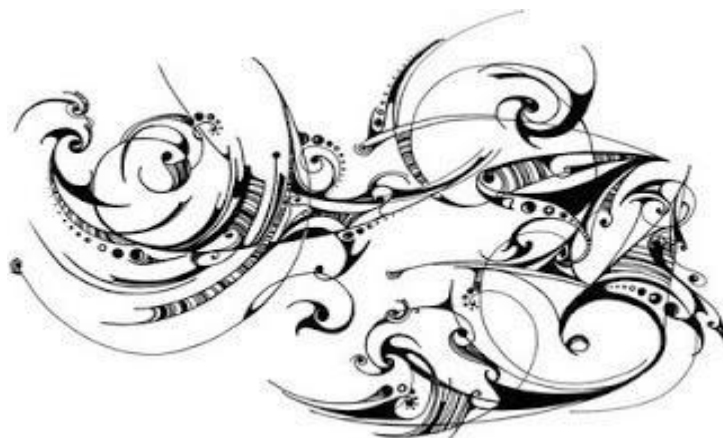
Ареал осілості трипільців займав величезний простір – від Трансильванії до Дніпра, від Волині до узбережжя Чорного моря. Назва "Трипілля" умовна. Так зветься містечко під Києвом, де 1897 року чеський археолог Вікентій Хвойка виявив перші сліди цієї культури. Коли йдеться про культуру цих племен, навіть найзапекліші скептики вимушені визнати, що трипільська культура, передусім розписна кераміка, є безсумнівним світовим феноменом.

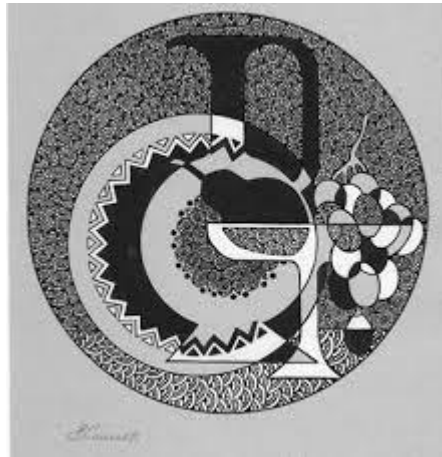
Майже у кожному трипільському житлі археологи знаходять від 30 до 200 високохудожніх керамічних виробів – блюдечок, мисочок, глечиків, кубків, амфор. Якість посуду бездоганна – він тонкий, гладенький, майстерно розфарбований у білий, чорний, червоний і темно-каштановий кольори. Ритміка орнаменту досконала, він насичений символами і якимись знаками. Ймовірно, ці знаки – первісна магія, звернення до потойбічних сил, прохання про заступництво, захист і спроба цими силами керувати.

Графіка - вид образотворчого мистецтва, для якого характерна перевага ліній і штрихів, використання контрастів білого і чорного. Графіку можна вважати основою всіх образотворчих мистецтв. Адже основним засобом створення художнього образу у графіці виступає найпростіший для людини спосіб відтворення побаченого - лінія, штрих, які творять контур предмету або фігури. Розглядаючи графіку, можемо сказати, що на сьогодні є два види графіки: комп'ютерна і та, що використовується у живописі. Головну роль у цьому мистецтві відіграють лінії, силует і контур. Основними даними виразності у даній техніці є лінія, пляма та тон.

Графіка в живописі поділяється на три види: монументальну, станкову і декоративну. Найбільш широко використовується декоративна графіка, до неї відносять будь-які графічні зображення на будь-якому графічному предметі.

Отже, графічно зображувати малюнок у будь-якому виді живопису чи комп'ютерної графіки – це справа майстра і на даний час. У всьому світі протягом багатьох років таких майстрів існує чимало. Тому мені здається, що у кожного із нас може вирости той великий талант, той майстер ,який може створити свій графічний виріб.

2. Практична частина

(пояснення супроводжується послідовним показом виконання роботи)

Сьогодні ми з вами навчимося стилізувати елементи трипільської культури засобами графічного зображення. Для розпису посуду використовуємо акрилові фарби чорного кольору. Розписувати найкраще білий керамічний посуд. Ретельно вимийте посуд і знежирте його за допомогою ацетону перед початком роботи (рис.1, 2)

Рис. 1. Підготовка посуду до роботи

Рис. 2. Підготовка посуду до роботи

Перед тим, як почати розпис посуду, нанесемо деякі елементи на аркуші паперу. Візьмемо м'який товстий пензлик з тонким кінчиком для фарб. Так як основою для розпису кераміки є мазок, саме в його нанесенні слід повправлятися на папері (рис.3)

Рис .3. Підготовка посуду до роботи

Після попередньої підготовки матеріалів та інструментів, приступаємо до роботи – розпису посуду. Спочатку наносимо крапочки для рівномірного розміщення елементів (рис. 4).

Рис. 4. Нанесення елементів розмітки на таріль

Визначимо, які елементи ми будемо малювати першими. Адже, переходячи від одного фрагмента до іншого, їх не можна зміщувати, інакше вся робота піде нанівець. Спробуємо зробити тонкий мазок, виписуючи елемент S (рис.5).

Рис. 5. Нанесення елемента S по контуру тарілі

Тепер можемо нанести товсту лінію. Коли навчимося робити красиві рівні мазки, почнемо робити плавний перехід від тонкої лінії до товстої і навпаки (рис. 6)

Рис. 6. Початок роботи над розписом посуду

Приступаємо до нанесення візерунка. Якщо ви не хочете користуватися ескізом і відчуваєте в собі сили для створення малюнка відразу ж на тарілці, – можете сміливо робити розпис посуду в чистовому варіанті (рис. 7).

Рис. 7. Нанесення візерунка

Після того, як ми розписали тарілку або чашку, її треба залишити до повного висихання фарби. Щоб на виріб не потрапляв пил, сушіть його на горизонтальній поверхні (рис. 8).

Рис. 8. Демонстрація розписаного посуду вихованцями гуртка

Акрилові фарби сохнуть 24 години, після чого розписаним посудом можна користуватися, як звичайним. Цей посуд можна піддати термічній обробці, щоб надійно закріпити малюнок (рис.9).

Рис. 9. Завершення роботи

Такий розпис посуду може стати вашим хобі, і ви будете постійно дивувати друзів і родичів новими красивими виробами. Користуючись цією

технікою, можна розписати келихи. З таким оригінальним посудом будь-який прийом їжі стане святковим.

V. Рефлексія

Ми з вами створили віртуальний міст між двома культурами: прадавньою трипільською та сучасною графікою. Трипільські етнічні елементи стилізували на сучасному фарфорі засобами графічного зображення. Ми пам'ятаємо про ритміку орнаменту, який насичений символами і магічними знаками. Розкажіть про магію ваших візерунків. (розповідь вихованців)

VI. Підсумок заняття

- Що вдалось зробити, а що ні?
- Над чим потрібно попрацювати наступного разу?
- Ваші побажання щодо роботи на наступному занятті.